

Agrupació Fotogràfica de Catalunya

Carrer Duc de la Victòria, 14, pral.

BARCELONA

Any X - Núm. 107

Setembre 1934

No es permet reproduir o traduir cap treball publicat en aquest Butlletí sense esmentar
el seu origen i el nom del seu autor

Pluja i boira

Feu fotografia durant l'estació dolenta, durant la tardor, durant l'hivern.

Aquest consell ha estat prou repetit. Esperem que sigui fidelment seguit pels aficionats.

Hom no pot dir, sense conrear la paradoxa, que el mal temps és especial per a fer fotografia. És molt seriosament que vos aconsellem de no arreconar vostres aparells fins a l'estiu que ve.

El sol, malgrat el que diuen alguns aficionats, el sol brillant amb tota la seva força, no és necessari per a fer un bon clixé. Cobert per grans núvols o per espesa boira, resten altres tantes ocasions de reeixir. Alguns fan jugar, amb molt d'art, els raigs solars, però altres deixant-los

de banda, han realitzat petites obres mestres amb un cel gris, poc o molt tapat.

Parlem doncs de la pluja i de la boira i procurem demostrar que els subjectes en temps dolent no manquen pas. I el que és més important, que és possible el fotografiar-los sense córrer cap risc de fracàs.

Aquestes línies s'adrecen el mateix als posseïdors d'aparells de plaques com de pel·lícules.

Els subjectes. Abunden, si els sabeu mirar-los: Un paisatge amb les llunyanies velades per la broma, un carrer envoltat de boira, no vos satisfaran tant com si estessin assolellats? Després d'un copiós xàfec aquest mateix carrer amb el paviment rentat, lluint mil reflexes, no vos tempta pas? I aqueixes escenes molt diverses i fins divertides que provoca la pluja? Les haureu vist però la por del fracàs vos detingué i les vareu deixar passar.

Examinem ara el que convé fer per assolir el màxim de bons clixés. El que, entre parèntesis, no és més difícil que si hi hagués sol.

Els excessos de llum. Estem persuadits i vosaltres també que no els hi trobareu sovint. Considereu-vos ditxosos si la llum és suficient.

És doncs, precis d'operar amb un aparell que tingui una òptica de gran obertura. En aquest punt de vista i en altres, els aficionats poden escollir no tenint més que els dubtes de l'elecció. Fins en els aparells de pel·lícules, es troben aquests renomats objectius que vos permetran operar amb una llum feble.

És preferible esmerçar les emulsions ultra-ràpides: el que pot més, pot menys.

L'associació d'una gran obertura amb una emulsió molt ràpida us permetrà d'abordar, sense cap por de subexposició, en temps obscurs, el 1/10 o 1/25 de segon i encare més, segons l'obertura de l'objectiu del qual disposeu.

Quan fotografieu subjectes en moviment, no podreu descendre per baix d'aquests temps, encara massa lents: amb temps més llargs no tindriau més que imatges *fluades*.

Aquesta llum de la tardor i de l'hivern és en general més rica en radiacions grogues que qualsevol altra estació. Les emulsions ortocromàtiques s'imposen. Les emulsions pancromàtiques sensibles a tots els colors, no

són indispensables, malgrat que en alguns casos són susceptibles de rendir grans serveis.

I és tot el necessari que no sobrepuja el de la fotografia corrent al que podreu afegir un bon impermeable, per a preservar-vos de la pluja.

Puix que estem sobre els petits inconvenients de la pluja, no descuideu el parasol. O compreu-lo o fabriqueu-lo. Preservarà les lentilles de totes les esquitxades.

Si no voleu que vostre aparell es mulli, procureu trobar per a operar un recó de porta, o porteu-vos un paraigua si aneu al camp: el paraigua és sempre el millor abric.

Tornem sobre la qüestió de la il·luminació. En aquestes estacions és molt variable, des del feble raig de sol que brilla després del xàfec, fins a la llum mig velada que precedeix la pluja.

Totes aquestes llums són enganyadores i fan cometre errades de pose si hom es fia solament de l'experiència. Un fotòmetre serà de molta utilitat; afegim encara: indispensable.

Les taules no són aconsellables en aquesta circumstància, el factor «estat del cel» com hem vist és molt variable. Els fotòmetres a visió directe, dels que en hi han molts models, us informaran més exactament. En tot cas en el dubte, val més sobre-exposar, el risc és molt menys gran que si hom resta per baix de la veritat.

Crítica de les obres fotogràfiques

IV

“DECORACIÓ”

de W. A. Hooker

per “Mentor”

Tenint en compte la naturalesa del subjecte i l'angle des d'on ha estat prè — mercè al qual assoleix una remarcable originalitat — és probable que el més equànime es senti inclinat a considerar un tema d'aquest caire, com quelcom destinat a enfrendorir, o al menys a produir una sensació d'excentricitat.

Novetat i excentricitat. — Un punt de vista d'aquesta classe mereix ésser objecte de discussió, abans, però, d'esmicolar la prova, és necessari fixar la diferència entre una obra que ha estat deliberadament concebuda com un repte a les normes artístiques o amb idea de produir quelcom de molt apartat del corrent, per a donar lloc a una suggestió d'exagerada novetat i una altra en la qual la intenció hagi estat sincera, però que adquireix originalitat des d'un punt de vista obtingut per l'executant.

De bell antuvi, sembla ésser filla de la intenció, però si existeix, no seria del tot just considerar la seva expressió com una extravagància, malgrat haver estat usat lo rar per atraure l'atenció i l'ésser bastant fortuïtes les qualitats artístiques que l'obra reuneix. En la marxa general d'aitals obres en hi ha quelcom que sembla donar una indicació de la intenció que les produí i són molts els fotògrafs que podrien distingir una classe de l'altre. No obstant, la línia divisòria no es troba sempre ben determinada i alguns treballs que per llur tema es trobin propers a aquesta divisòria

poden ésser confundits, bé atribuïnt categoria d'extravagància a aquells que hagin estat produïts amb intenció sincera, bé considerant fruit d'un sentiment als que tan sols siguin fills d'un desig de *frapar*.

No obstant, examinades aquestes consideracions és difícilment possible dubtar, en aquest cas particular, de la senceritat de la intenció original.

Decoració i estridència. — És cert que molts dels treballs extravagants i poca-solta han estat catalogats baix el mateix títol, però això, no pot perjudicar ni impedir l'expressió d'un motiu original que porti dit títol i que no s'aparta — excepte pel fet de que la línia de mira puja verticalment en lloc d'ésser al mateix plànol -- del punt normal de vista.

Els perturbadors factors associats usualment a un punt de mira semblant han estat evitats i hom no hi veu línies verticals convergents de suficient significació per a crear un efecte de distorsió. Essent així, el punt de mira es pot considerar acceptable, doncs invita a la suggestió d'excèntricitat.

Comporta, l'absència d'un vertader primer terme que està substituït per la part del subjecte que es troba damunt un plànol similar a aquell des del qual el subjecte ha estat vist, no havent, però, carència d'estabilitat, perquè la part fosca del dau, aprop de la base, serveix el mateix.

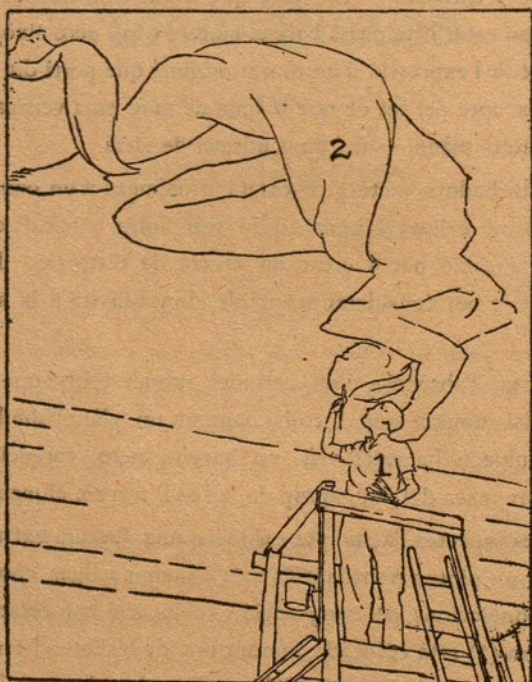
En altres aspectes l'assumpte exhibeix una factura extraordinàriament atrevida, car un pintor treballant és més o menys vulgar com a subjecte i les usuals conviccions de composició i col·locació han estat seguides. La figura mateixa (1) està colocada damunt una de les intercions de tres línies i com el més important i centre d'interès hom ha obrat així per assolir el necessari domini sobre el total.

Sense cap dèria de crítica contra l'obra direm que des de l'angle de mira des d'on la figura ha estat vista en relació amb el dibuix superior, en hi ha una concepció que decididament surt del corrent. És això, la corba exagerada que fan les dues figures en conjunció l'una amb l'altra. Pot haver també quelcom de rar, en la inclusió de la figura secundària (2) doncs és molt estrany trobar un pintor treballant en aquesta forma i més encara l'ésser esmerçat com un element essencial de la composició.

Justificació de la intenció. — La corba en qüestió comporta un sentit d'extravagància i no solament justifica el títol si no que palesa la intenció.

Sembla inferir-se que l'autor del quadro fou impressionat pel conjunt decoratiu format per la figura real i la pintada en conjunció i impelit a impressionar-la.

El subjepte és un home treballant i el treball que executa, cosa que la

Fotografia pot representar molt bé i si no tingués l'obra discutida, altre justificació per a fer-se escàpol del qualificatiu d'extravagant — que sí els té — fora suficient per a considerar-la, com creiem nosaltres deu ésser-ho, com filla d'una sincera intenció.

(Adaptació del *Amateur Photographer and Cinematographer*).

«Decoració»
de W. A. Hooker
(vegi's l'article de la pàg. 104)

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA
DE CATALUNYA

X Concurs Anyal
Pigmentaris 2.ª categoria
Medalla de bronze
Domènech Ribó

AGRUPACIO FOTOGRAFICA
DE CATALUNYA

VII Saló de Primavera
Carret nevat (Bromur)
Joan Porqueras

AGRUPACIO FOTOGRAFICA
DE CATALUNYA

X Concurs Anyal
Bromurs 2.ª categoria
De la col·lecció presentada per
Enrich Valls

AGRUPACIO FOTOGRAFICA
DE CATALUNYA

Fórmules i procediments útils

per R. W. Tuinzing

Transport de l'emulsió de plaques trencades

Per bé que un hom tingui el màxim de cura amb els negatius de major valor, succeeix de tant en tant que se'ns trenca un d'aqueixos. Si la gelatina no presenta cap trencadura hom pot transportala damunt un altre vidre.

El mètode a l'àcid fluorhídric, recomanat fa bastants anys, malgrat la seva comoditat, produeix un allargament més o menys gran sobre la pel·lícula de gelatina, el que no sempre és agradable.

Un altre mètode, conservant les dimensions originals, és el següent:

Amb el fi d'endurir la gelatina, la placa és sotmesa a l'acció d'un bany compost de

Aigua	100 c. c.
Formalina al 40 %	60 c. c.

Després es renta durant deu minuts, es deixa assecar en la cubeta i es talla la capa de gelatina a uns dos mil·límetres de la vora fins que el tall arribi fins al vidre.

Seguidament hom tracta la placa amb una solució de

Aigua	500 c. c.
Carbonat de sosa anhidre. .	100 grs.

Durant un quart d'hora hom la té en dit bany i després se l'asseca amb una mica de cotó fluix i hom la transporta al següent bany:

Aigua	1000 c. c.
Àcid clorhídric comercial. .	50 c. c.

Aquest bany té l'objecte de produir àcid carbònic per l'acció de l'àcid clorhídric damunt el carbonat de sosa absorvit per la gelatina. La tensió

produïda pel gas carbònic separa després de qualques segons la capa de gelatina del seu suport.

La pel·lícula així llibertada es renta curosament i es transporta damunt un nou vidre de dimensions adequades, la superfície del qual hom l'haurà cobert amb una solució de gelatina al 10 % que es prepara estovant la gelatina amb aigua freda i escalfant-la després al bany-maria fins a completa dissolució.

Augment de l'energia d'un revelador diluït

És curiós que en el regne de la Fotografia hom faci sovint descobriments interessants en els camins que hom podria dir trillats.

Per a estimar i sentir el valor d'una observació es precisa experiència i a l'ensems un coneixement científic: solament en aquestes condicions pot resultar una tasca fecunda per al desenvolupament de la Ciència.

Unes observacions del Dr. Luppó Cramer, publicades en la «Photographische Korrespondenz», es refereixen a un fenomen manifestat en el revelat d'imatges fotogràfiques. És aquest el que una solució diluïda d'un revelador adquireix l'energia d'una solució més concentrada per la simple adició d'una petita quantitat de certs colors o d'altra més superior de sals neutres.

Les investigacions sensitomètriques que condueixen a aital fi es practiquen amb una emulsió de graduació curta i amb un revelador a la hidroquinona alcalina, esmerçat a un quart de la seva normal concentració. Comprovà el Dr. Cramer després de diluir la solució de reserva en una solució de nitrat de potasa al 10 % en lloc d'aigua, que l'energia augmenta considerablement.

Encara més patent fou l'efecte del Pinacriptol verd, puix adicionant el revelador diluït amb un 50 % de Pinacriptol verd al 1 per 1000, resultà la mescla quasi idèntica en energia a la solució de reserva pura. Això demostra que l'adició casual o deliberada de cossos estranys a un revelador pot comportar conseqüències inesperades.

Assajant personalment l'efecte abans dit vaig revelar quelques fulles de paper bromur en revelador hidroquinona-hidròxido de concentració normal i altres tantes en el mateix revelador diluït en una solució de nitrat de potasa i vaig poguer comprovar que el revelatge s'efectuà en el mateix temps i que la intensitat de les proves obtingudes era idèntica.

Viratge per sulfuració sense emanació de gas pudent

per M. A. Seyewetz

L'ús del monosulfur de sodi per a la sulfuració de les proves damunt paper, després d'haver transformat l'argent de la imatge en bromur per la mescla de ferricianur i de bromur de potassa presenta varis inconvenients qui fan aquest esmerçament desagradable i poc sà per als que l'utilitzen diàriament. Aquests inconvenients són els següents:

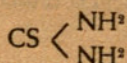
1.er Les solucions desprenen hidrògen sulfurat qui no solament té una olor desagradable si no que també rovella els metalls i altera els papers fotogràfics.

2.^{on} Les solucions, una volta preparades, s'alteren amb facilitat.

3.er El monosulfur de sodi és una sal molt higromètrica qui no pot ésser conservada mes que amb frasc de vidre ben tapat.

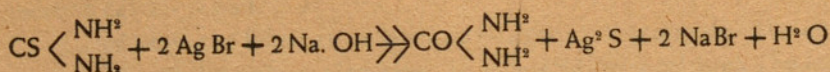
El sulfur d'amoníac qui ha estat preconitzat mantes vegades com agent de sulfuració en lloc del sulfur de sodi, sense cap avantatge damunt d'ell, presenta en un grau remarcadament més gran que el sulfur de sodi els inconvenients que hem assenyalat i qui deuen fer-ho prescriure dels laboratoris.

És per a remediare aquests inconvenients que hom ha cercat el substituir els sulfurs alcalins per compostos orgànics sulfurats, tal que la Thiourea:

Aquest compost qui ha estat ja utilitzat en Fotografia en els viratges a l'or i com disolvent del bromur d'argent, transforma fàcilment els halògens d'argent en sulfur quan es troba adicionat d'un alcali.

La reacció pot ésser representada per l'equació següent:

Aquesta reacció pot ésser utilitzada per a la sulfuració de les proves damunt paper prèviament tractat amb la mescla ferricianur-bromur.

Una fórmula indicada per Houben esmerça el carbonat de potassa com alcali i té la següent composició:

Aigua	1000 grs.
Thiourea	1 grs.
Carbonat de potassa	25 grs.

La duració del viratge és d'uns 5 minuts: hom pot fer variar la tonalitat de la imatge i obtenir tons més violetes augmentats la quantitat d'alcali. Contràriament la tonalitat és més groga quant més creix la quantitat de thiourea en relació amb l'alcali. Hom pot substituir el carbonat per la potassa càustica, però sense cap avantatge i l'alcali càustic altera fàcilment la gelatina de l'emulsió dels papers.

Hem pogut preparar una mescla seca molt estable que no desprèn cap olor desagradable i és inalterable a l'aire, amb el carbonat de sosa la qual dona tons comparables al monosulfur de sodi i vira en quelques minuts, tenint la següent composició:

Thiourea	1 grs.
Carbonat de sosa anhidre	100 grs.

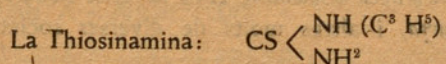
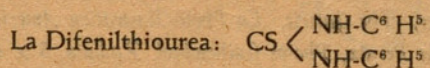
de la qual és dissolt 90 grams en un litre d'aigua per a preparar el bany de viratge, essent el seu ús tan econòmic com el del monosulfur de sodi.

La solució així preparada és inodora, molt estable, no desprèn hidrògen sulfurat, encara que estigui preparada de molt temps i no exerceix la seva acció sulfurant mes que en presència d'una sal d'argent soluble o d'una sal haloide d'argent.

La tonalitat sèpia de les proves virades, que és molt propera d'aquella que hom assoleix per sulfuració amb el monosulfur de sodi, pot ésser modificada fent variar les proporcions de thiourea o de carbonat de sosa.

Pot ésser més groga per dilució amb una solució al 10 % de carbonat de sosa. Contràriament hom obté tons més violetes disminuint la quantitat inicial de carbonat de sosa. Quan hom esmerça per al rentat aigües molt calcàries, es produeix, damunt la superfície de les proves, un lleuger dipòsit de carbonat de calç que hom elimina fàcilment passant les proves, després del rentat, per una solució al 1 % d'àcid clorhídric.

Hem examinat si d'altres substàncies orgàniques sulfurades es comporten com la thiourea i si permeten assolir tonalitats variades.

esmerçades en presència dels alcalis, produeixen la sulfuració del halogens d'argent, però l'acció és més lenta que amb la thiourea, sense cap avantatge baix el punt de vista de la tonalitat de les imatges. És, doncs, la thiourea la que deu merèixer les nostres preferències.

(Comunicació feta al Congrés de Tours).

Socis, compreu a les cases
que s'anuncien al butlletí,
les quals ens afavoreixen
amb llurs anuncis

Noticiari

Moviment de socis en el present mes. — Han estat baixa voluntària de nostra Entitat, els Srs. Jaume Montfort, Joan Valls i Adolf Fournier.

Amortitzacions pro-cine. — Han estat amortitzats darrerament els següents números: 27 - 50 - 58 - 80 - 99 - 106 - 150 - 151 - 172 - 192.

Biblioteca. — Continua rebent-se a la disposició dels senyors socis, damunt la taula de lectura, les següents revistes: *Art de la Llum*, *El Progreso Fotográfico*, *Il Corriere Fotografico*, *La Revue Française de Photographie et Cinematographie*, *The Amateur Photographer*, *The Galerie*, *La Photo-Illustration American Photography*, *Revista Kodak*, *Revista Perutz*, *Photos Guilleminot*, *Radium*, 3 x 4 de *Leica*, el *Bulleti de l'Agrupació Fotogràfica d'Igualada*, el de la Secció Fotogràfica del Centre Excursionista de Catalunya, i altres molts de diverses societats excursionistes.

Llorejats. — En el III Concurs Manresà, organitzat pel Club Muntanyenc Manresà, han guanyat el 1.er i 5.^è premi els companys Francesc de P. Ponti i Francesc Estrany. Endemés al primer li ha correspongut la primera medalla per als Concursants Manresans i al segon l'opció Agfa. Els felicitem de tot cor.

En el Concurs de l'American Photography han estat distingits amb menció honorífica els amics Francesc de P. Ponti i Enric Aznar. L'enhora-bona.

Reunions de socis. — Continuen celebrant-se les reunions dels divendres a la nit, que cada vegada es veuen més concorregudes i que serveixen per mantenir el caliu entre els companys i canviar impressions sobre fotografia i excursions, acabant-se de matar l'estona amb els jocs com l'escacs, dominó, etc.

Comissió de Concursos i Exposicions

VIII SALÓ D'AMBERES

Drets i despeses: Pessetes 11.

Termini d'admissió: 5 de novembre del 1934.

Nombre d'obres: Fins a 6.

Mides màximes: 44 X 44 cms.

SALÓ INTERNACIONAL DE SARAGOSSA

Termini d'admissió: 12 de setembre del 1934.

Drets i despeses: Pessetes 3.

Nombre d'obres: Fins a 6.

Mides màximes: 44 X 49 cms.